

A versenyhivatal megvizsgálja a cégek döntési szabadságát is

Az erőfölény birtoklása önmagában nem tilos

A közösségi és a magyar szabályok értelmében a versenyjogi rendelkezéseket a gazdaság valamennyi ágazatában - így az agráriumban is - alkalmazni kell. A Gazdasági Versenyhivatal (GVH) szakértője sorozatában a közösségi és magyar versenyszabályok mezőgazdasági szektorban való alkalmazhatóságát tekinti át.

Magyarország uniós tagállammá válásával a közösségi jog, az úgynevezett *acquis communautaire* teljes egésze - így a mezőgazdasági és a versenyjogi szabályok is - a magyar jog részévé vált. A jogalkotás szempontjából ez egyben azt is jelenti, hogy a közösségi jogi rendelkezésekkel ellentétes belső norma alkotása nem megengedett. Ily módon a hatáskörrel rendelkező hazai szervek csak az uniós közös agrárpolitika szabályaira tekintettel vehetnek igénybe olyan eszközöket (például intervenciók ár, irányár, alapár), amelyekkel alapvető irányt szabnak a piacnak.

Ezeknek a rendelkezéseknek a léte azonban nem jelenti azt, hogy ezt követően a versenyfelügyeleti kontrolltól függetlenül tevékenykedhetnének. Az persze különleges helyzetet hoz létre, ha a közösségi és hazai jogszabályi keretek között létrejött szabályozás olyan környezetet teremt, amelyben a piaci szereplők csak akkor tanúsíthatnak az agrárszabályok tekintetében jogkövető magatartást, ha ezzel egyidejűleg megszegik a versenyszabályokat.

Ekkor a GVH a versenyfelügyeleti eljárás során azt vizsgálja, hogy mekkora volt a vállalkozások döntési szabadsága - azaz a jogszabály vagy hatósági határozat teljesen kizárta-e a vállalkozás cselekvési szabadságát, vagy engedett-e teret a piaci magatartás szabadon való kialakítására, és ha igen, mennyit. Ha ugyanis a vállalkozás olyan jogszabályi környezetnek vagy hatósági határozatnak kénytelen megfelelni, amelyben valójában nem saját autonóm érdekei, üzleti tervei szerint cselekszik, hanem az állami intézkedés "kényszerű" követőjeként, akkor nem lehet szó önálló piaci magatartásról. Ebből következően a GVH nem fogja elmarasztalni a vállalkozást. Akkor azonban alkalmazhatók a versenytörvény szabályai, amikor a jogszabályi kötelezettség vagy a hatósági határozat befolyásolja ugyan a piaci magatartást, azonban még hagy mozgásteret a vállalkozás számára; ezt a kényszerítő körülményt a GVH a bírság kiszabásánál veheti enyhítő szempontként figyelembe.

A fentiekből is következik: például ami az erőfölénnyel való visszaélés tilalmát illeti, a közösségi versenyjogi szabályok értelmében ezek mindig alkalmazandók a mezőgazdasági szektorban. Önmagában az erőfölény birtoklása nem tilos, az azzal való visszaélés azonban már jogellenes. Ezeknek a rendelkezéseknek az alkalmazásakor első lépésként mindig meg kell határozni a releváns piacot ahhoz, hogy megállapítható legyen: rendelkezik-e egyáltalán azon valamely vállalkozás erőfölénnyel.

Gazdasági erőfölény (*dominant position*) a versenyjog szerint akkor áll fenn, ha a cég gazdasági tevékenységét a piac többi résztvevőjétől nagymértékben függetlenül folytathatja, anélkül hogy piaci magatartásának meghatározásakor érdemben tekintettel kellene lennie versenytársainak, beszállítóinak, vevőinek és más üzletfeleinek vele kapcsolatos piaci magatartására.

Az erőfölény megállapításánál alapvetően az érintett piac megtámadhatóságát, a piac szerkezetét, a vállalkozás helyzetét kell megvizsgálni, hiszen a fogalom az adott vállalkozás többi piaci szereplőhöz viszonyított jóval erősebb piaci pozíciójára utal. Az erőfölényes vállalkozásokra vonatkozó szabályok mezőgazdasági szektorban való alkalmazhatósága kapcsán érdemes megjegyezni: valószínűtlen, hogy egy egyéni termelő vagy egy mezőgazdasági szövetkezet valamely piacon erőfölényben legyen. Ez ugyanakkor - ahogy azt a nagyméretű skandináv szövetkezetek példája mutatja - nem kizárt.

A dán ügy A vállalatok közötti fúziókkal kapcsolatos közösségi rendelkezések érvényre juttatásakor szintén alkalmazandóak a releváns piac meghatározására vonatkozó szabályok. Ekkor a versenyhatóság azt vizsgálja, hogy a vállalkozások közötti összefonódás létrehoz-e vagy megerősít-e erőfölényt az adott termék-, valamint földrajzi piacon. Két nagy dán vágóhíd, a Danish Crown és a Vestjyske Slagterier között tervezett fúzió elemzése során például ilyen jellegű versenyjogi aggályok merültek fel, így az Európai Bizottság csak bizonyos, az összefonódásban részes vállalkozások által vállalt speciális kötelezettségekkel engedélyezte a tranzakciót.

Bassola Bálint jogász

(Napi Gazdaság, 2007. február 8., csütörtök, 9. oldal)